

8.2.2016

"ההסתדרות הרפואית בישראל החברה למניעת אבחון וטיפול יתר"

אנו שמחים לבשר על הקמתה של חברה חדשה במסגרת ההסתדרות הרפואית - החברה למניעת אבחון יתר וטיפול יתר. אנו מתכבדים להזמין אתכם לכנס הקמת החברה שיתקיים ביום רביעי 30.3.2016 בין השעות 14:00-19:00 באולם "לולה" בפקולטה לרפואה באוניברסיטת תל אביב.

[פרטים ורישום כאן](#)

כולנו עוסקים ברפואה מתוך התחושה והידיעה כי יש תועלת בעבודתנו. אולם, אנו גם מודעים לכך כי במקביל לתועלת ולהישגים שברפואה, קיימים גם נזקים: תופעות לוואי, יאטרוגניות, טעויות ועמידויות לתרופות. בשנים האחרונות גוברת המודעות לקיום נזק נוסף - אבחון יתר ובעקבותיו טיפול יתר.

מה זה אבחון יתר? (Overdiagnosis)

- "אבחון יתר" - אבחון של מחלה שאמנם קיימת, אך לא היתה גורמת לסימפטומים או לתמותה גם אילו לא היתה מאובחנת. מחקרים רבים הוכיחו כי זו תופעה רווחת, שהמודעות לגביה מתחילה להתעורר בקרב רופאים ובקרב הציבור.
- "עשיית יתר" - ביצוע בדיקות/פעולות/ברורים/טיפולים שערכם נמוך במצבים קליניים מסוימים (אם כי יכול להיות גבוה במצבים אחרים). עשייה זו מכונה low value care, ונזקיה רבים מתועלתה.

מה הגורמים התורמים לתופעת אבחון יתר?

- אבחון יתר הוא מעין "תופעת לוואי" של רפואה מתקדמת. לעיתים תופעות לוואי הן בלתי נמנעות – אך ניתנות לצמצום והפחתה על ידי חינוך רפואי והגברת מודעות. זה תפקיד החברה המוקמת כעת. בין הגורמים לתופעת אבחון יתר:
- אמונה רווחת הן בקרב רופאים והן בקרב הציבור כי "בדיקות זה תמיד רעיון טוב". אנו יודעים כי לא כך הדבר: לעיתים מתגלים מצבים שאין תועלת בגילויים.
 - חשש מתביעות או מפספוס אבחנה - עלול להביא רופאים לעשיית יתר, על אחת כמה וכמה במצבי חסר זמן.
 - בדיקות ההדמיה והמעבדה נעשות רגישות יותר ויותר, ומגלות ממצאים מקריים שלעיתים מביאים לאבחון יתר, כלומר לאבחון מחלות שגם אילו לא היו מאובחנות - לא היו גורמות לתחלואה או לתמותה. אינסידנטלומות אינן ניתנות למניעה מלאה, אך שכיחותן עשויה לרדת משמעותית כאשר הזמנת בדיקות נעשית מתוך שיקול דעת.
 - בדיקות סקר: אף בבדיקות סקר שתועלתן הוכחה, קיים מרכיב של אבחון יתר. הנזק מחמיר כשמבצעים בדיקות סקר שתועלתן לא הוכחה (כגון חלק מהבדיקות ב"סקרי מנהלים", "בדיקות שנתיות" וכו'), או כשמרחיבים מדי את האוכלוסיות הנסקרות. קיימות דוגמאות לכך בכל תחומי הרפואה.

מה הסכנות באבחון יתר?

- אבחון יתר גורר טיפול יתר. קיומה של תופעת אבחון היתר מוכח סטטיסטית ברמת האוכלוסיה, אך לא ניתן לקביעה ברמת המטופל הבודד, ולכן מטופל שאובחן - יטופל בהתאם למקובל. אך מובן מאליו כי מי שאובחנו בשל אבחון יתר – לא ירוויחו כלל מהטיפול (שכן ממילא המחלה לא היתה גורמת סימפטומים או תמותה). לעומת זאת הם ינזקו -תיוגם כחולים, סיבוכים של פרוצדורות, נזקי קרינה, תופעות לוואי של טיפולים, סבל גופני ונפשי. מכיוון שאבחון יתר כה שכיח - גם הנזקים רבים.
- נזק למערכת הבריאות ולמטופלים אחרים. אבחון יתר מוביל להעברת משאבים כלכליים ומשאבי זמן ותורים מחולים הזקוקים באמת לאבחון וטיפול - אל בריאים, שלא זו בלבד שאינם זקוקים לכך, אלא שכאמור נמצאים בסיכון להינזק. בנוסף, נוצר קושי לרופא לאבחן כראוי את בעיית המטופל בשל הקושי להפריד בין עיקר וטפל בין שלל הבעיות המצטברות.

מה נעשה בעולם בנושא מניעת אבחון יתר?

- פרויקט *Choosing Wisely*® שהוחל ב 2012 ע"י האיגוד האמריקאי לרפואה פנימית, והצטרפו אליו יותר מ 70 איגודים של התמחויות שונות: כל איגוד פרסם רשימה של 5-10 בדיקות או פרוצדורות בתחום ההתמחות שלו, המביאות תועלת מועטה בלבד ואף נזק, במטרה לעודד שיחות עם מטופלים בנושא. <http://www.choosingwisely.org>
- מחקר: ריבוי פרסומים המדעיים בתחום, בעיתונים מובילים כגון NEJM, BMJ, JAMA. עיתונים מובילים השיקו קמפיינים למניעת אבחון יתר, כגון קמפיין Too Much Medicine של ה BMJ ואוסף Less is More של JAMA. ראו לדוגמא <http://www.bmj.com/specialties/too-much-medicine> <https://jamanetwork.com/collection.aspx?categoryid=6017>
- כנס מדעי בינלאומי המוקדש למניעת אבחון יתר, שיתקיים בפעם הרביעית בברצלונה בספטמבר 2016. הכנסים הקודמים התקיימו בחסות גופים אקדמיים מובילים כגון דארטמות' קולג' בניו אינגלד, אוניברסיטת אוקספורד, וה NIH. ראו <http://www.preventingoverdiagnosis.net>
- חברות למניעת אבחון יתר הוקמו, בנוסף לארה"ב, גם בקנדה, יפן, אוסטרליה, ניו-זילנד, אנגליה, איטליה, דנמרק, גרמניה, הולנד ושווייץ. **וכעת גם בישראל!**

מה מטרות הקמת החברה למניעת אבחון יתר במסגרת הר"י?

החברה למניעת אבחון יתר וטיפול יתר תקדם מחקר בנושא בישראל, תשלב היכרות עם הנושא בתכנית הלימודים בכל שלבי הכשרת רופאים ותפעל לשלב מידע רלוונטי בהנחיות רפואיות, בתיאום עם האיגודים הרלוונטיים. בנוסף, החברה תפעל מול הציבור, התקשורת ומקבלי החלטות, על מנת שיכירו את התופעה, וכל זאת בצורה שקולה ואחראית, על מנת למנוע תגובת נגד של בהלה וחשש כללי מברורים וטיפולים רפואיים מוצדקים.

אנו מזמינים אתכם - רופאות ורופאים בכל תחומי העיסוק ומכל ההתמחויות - להצטרף לחברה
למניעת אבחון יתר וטיפול יתר, ולהוביל, כל אחד בתחומו, פעילות בשדה מרתק ומאתגר זה.
נשמח מאד לראותכם ביום ד' 30.3.2016 בין השעות 14:00-19:00 באולם לולה בפקולטה
לרפואה באוניברסיטת תל אביב, להתראות!

[פרטים ורישום כאן](#)

בברכה,

הועדה המארגנת:

ד"ר רונן ברקת
ד"ר ענת גבר
פרופ' אמנון להד
פרופ' אהרון פיינסטון
ד"ר ריטה רחמני
ד"ר יוחאי שיינמן

לשאלות וברורים: ronenba@gmail.com